

Komunitou podporované zemědělství

přímá cesta ke kvalitním potravinám
často začíná u ovoce a zeleniny

Alena Wranová

Webinář „Ovoce a zelenina jako součást udržitelných potravinových systémů a zdravé výživy“ | 19. 10. 2021,
organizován v rámci Světového dne výživy Ministerstvem zemědělství

O čem se dnes dozvíte

- asociace AMPI
- potravinový systém
- co je to KPZ
- principy KPZ
- KPZ u nás a ve světě
- jak to mají s KPZ zemědělci a spotřebitelé
- proč má smysl zajímat se i o kvalitu, lze po ní pátrat aneb PGS
- bio-nebio, SISPO neboli ovoce pod drobnohledem
- základní informační zdroje

ASOCIACE MÍSTNÍCH POTRAVINOVÝCH INICIATIV **AMPI**

Kdo jsme?

**Jsme organizace,
která propojuje místní
producenty potravin
a spotřebitele, a to
bez dalších prostředníků.**

Naším posláním
je podporovat blízký vztah
lidí ke krajině, prostřednictvím
vztahu k jídlu a těm,
kteří jej produkují.

*Důležitými principy jsou pro nás udržitelnost,
respekt k prostředí, ve kterém žijeme,
sdílení zkušeností, spolupráce
a otevřenost novým podnětům.*

Jak vypadá náš potravinový systém?

supermarket

pěstuji a vyrábím
potravinu sám

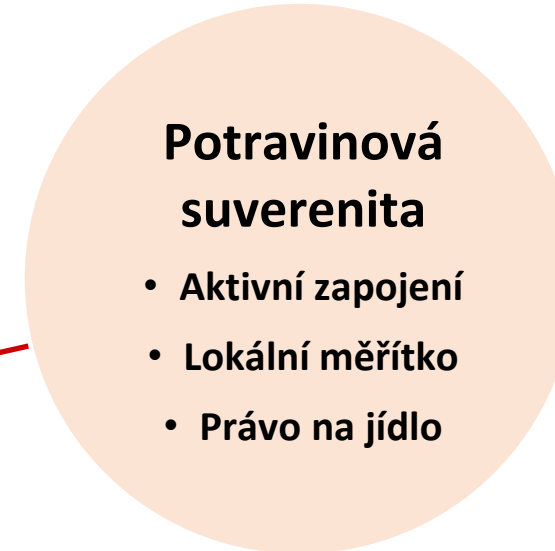
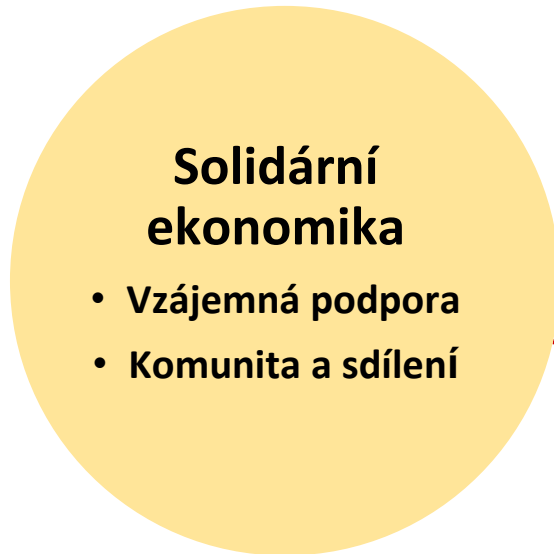
místní potravinové
iniciativy

- NEznám kdo, kde, jak
- pravidla stanovuje někdo jiný
- dlouhé vzdálenosti
- mnoho prostředníků
- mnoho odpadů
- etika?

- znám kdo, kde, jak
- pravidla si stanovujete vy
- krátké vzdálenosti
- bez prostředníků
- minimum odpadů
- ručíte si za kvalitu

Co se točí kolem KPZ?

Co je to KPZ

komunitou podporované zemědělství

**Komunitou podporované
zemědělství je přímé partnerství
mezi zemědělci a spotřebiteli,
kteří mezi sebou sdílí rizika
i přínosy hospodaření.**

Princip KPZ | partnerství

FOTO Kevin V. Ton

Princip KPZ | lokálnost

Princip KPZ | solidarita

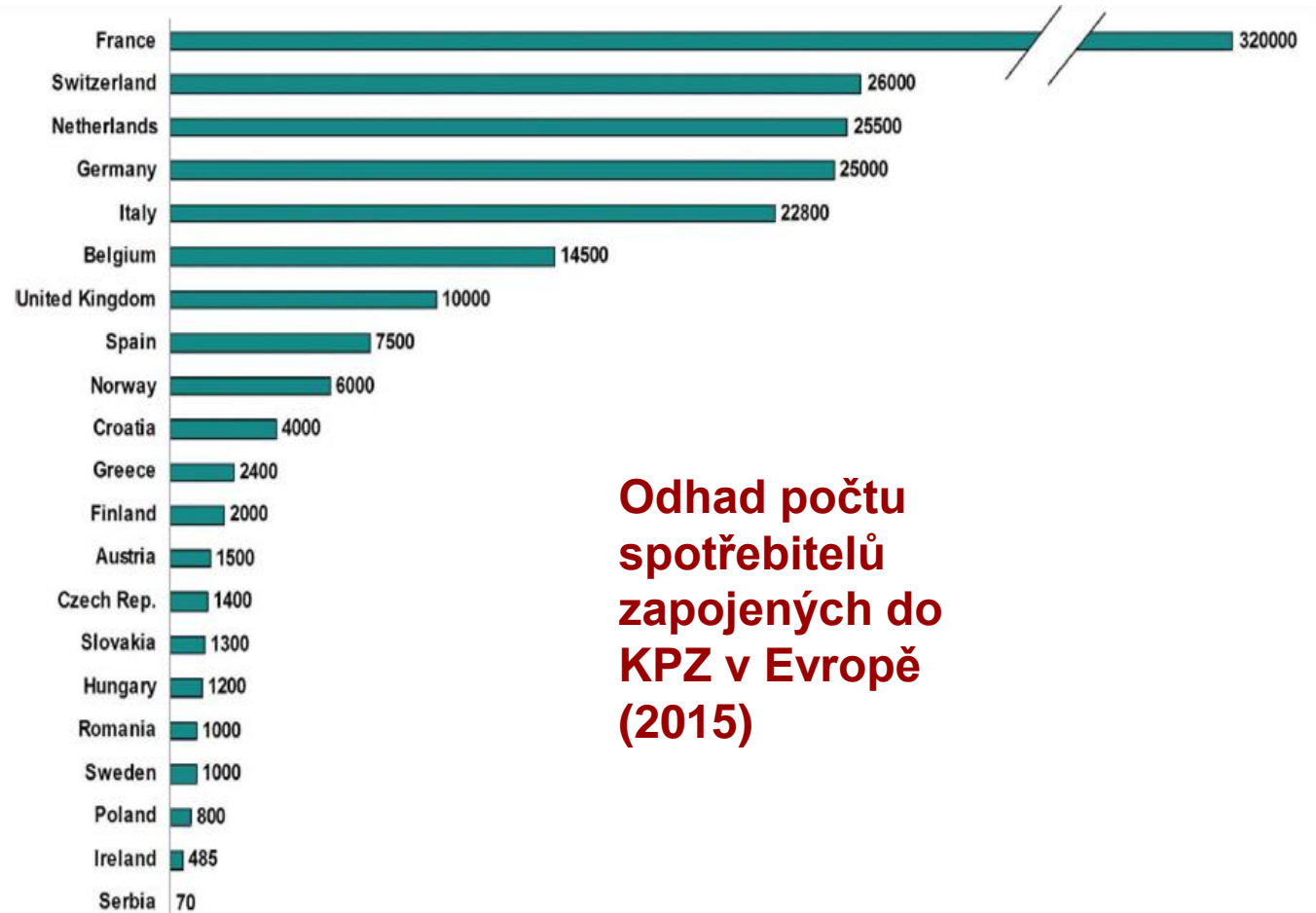
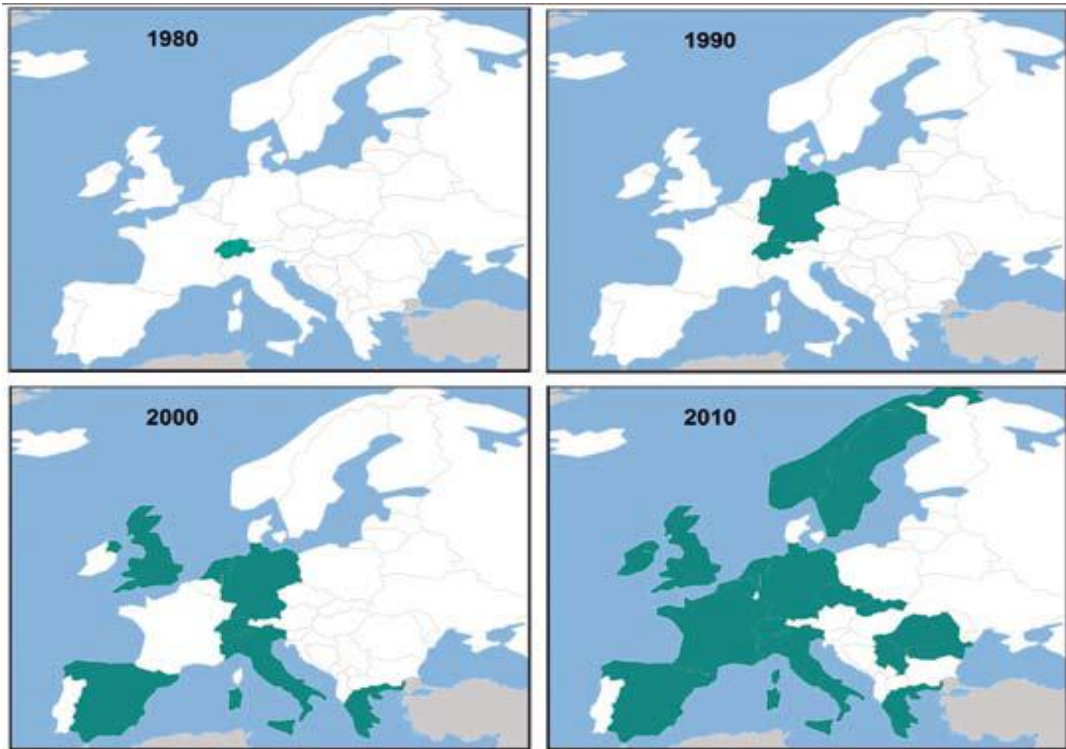
Princip KPZ | agroekologie

KPZ u nás a ve světě

KPZ v Evropě

**Odhad počtu
spotřebitelů
zapojených do
KPZ v Evropě
(2015)**

KPZ v České republice

	2015	2020
Počet iniciativ	24	80
Počet členů	600	1800
Počet strávníků	1800	5400
Velikost skupiny (počet členů)	?	10 - 110
Průměrná velikost skupiny (medián)	?	22

ASOCIACE MÍSTNÍCH
POTRAVINOVÝCH INICIATIV
AMPI

Akteři KPZ: Zemědělec, odběratel, koordinátor

Podporovatelé

poskytovatel výdejního místa, solidární fond, poskytovatelé grantů...

Koordinátoři

zajišťují chod KPZka, facilitují

Členové

platí za odběr (členské příspěvky), sdílí riziko

Zemědělci (producenti)

pěstují jídlo, starají se o krajinu

KPZ z pohledu spotřebitelů a zemědělců

Motivace spotřebitelů

- **Osobní**

70% zájem o původ jídla

37% zdravé potraviny

- **Společenská odpovědnost**

70% peníze putují konkrétnímu zemědělci

58% podílet se na lokální úrovni změně systému

46% snižování závislosti na globálních řetězcích

- **Podpora životního prostředí**

46% snižování ekologické stopy

36% sezónnost potravin

Jak přispívají potravinové iniciativy ke změně?

maximální zkrácení potravinového řetězce
přijetí spoluzodpovědnosti za potravinový systém
vytvoření zdravého emocionálního vztahu k jídlu

prostřednictvím
osobního prožitku a radosti

Jíst duhu

KPZka vás naučí vnímat kvalitu jídla, jíst přirozeně pestrou stravu, vytvořit zdravý vztah k jídlu a zvýšit nutriční gramotnost

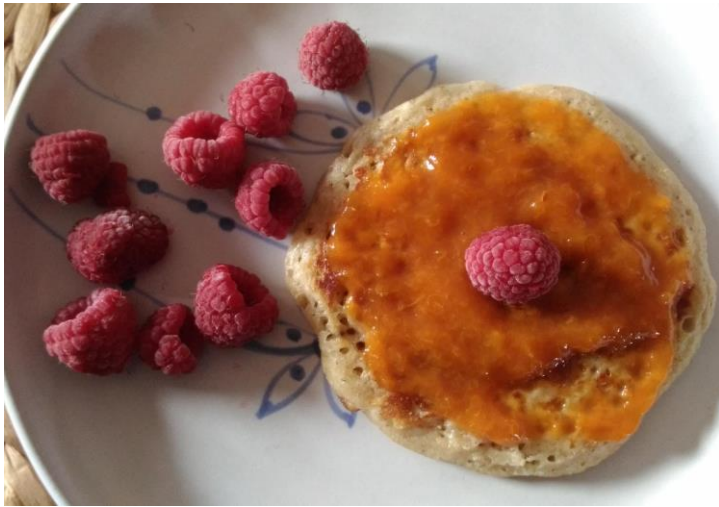

FOTO Šárka Krčílková

Jak vypadá zeleninový podíl v KPZ?

KPZ CoolAND sezóna 2020

Je pro vás KPZ správná volba?

Komunitní fungování

stěžejní pravidla fungování KPZ a osobní zodpovědnost musí
respektovat a převzít každý

nezapomínat na koordinátora (a to ani v případě pokud je jím
současně zemědělec)

Pravidelnost přísunu potravin

přijmout do života zásadu vařit či zpracovávat sezónní potraviny je
alfa - omega a k tomu mnohdy podnítí rozvoj vlastní kreativity

Zásadní je zodpovědnost každého člena

zajímat se

"V takovém zemědělci jako jsem já, se musí skloubit několik dovedností - prvovýroba mlíka, výroba sýrů a obchod. Díky KPZkám nemusím v současné chvíli vůbec odbyt řešit a můžu se tak zase věnovat naplno tomu hlavnímu - výrobě sýrů a ručit za kvalitu.,,

Vojta Veselý, Ekofarma Biostatek Valeč

PGS aby zkratek nebylo málo

- PGS = Participatory Guarantee Systems
- lokální **participativní systémy záruky kvality** jsou dostupnou alternativou k oficiální bio certifikaci
- liší se v přístupu – jsou založeny na důvěře, místních komunitách a sdílení znalostí, a nabízí tak víc než jen systém záruky
- koncept zastřešuje a rozvíjí IFOAM - Mezinárodní federace hnutí ekologického zemědělství, která operuje ve více jak 117 zemích, v ČR se alternativním systémům věnuje Pro-bio liga/Lovíme.bio

foto: Radim Seydl

Lze se vyznat v kvalitě?

- přímý přístup k ověřeným informacím
- Sherlockem na farmě
- Sherlockem na farmářském trhu

SHERLOCKOVO ZÁKLADNÍ DESATERO

- 1. TŘI ZÁKLADNÍ OTÁZKY:**
Je všechno, co prodáváte, z vaší farmy?
Kde hospodaříte?
Kde se o vás můžu něco dozvědět?
- 2. MÍSTNÍ JÍDLO**
Farmářské trhy by měly být prostorem především pro místní, české potraviny a výrobky. Pozor na farmy a prodejce, o kterých si nikde nemůžete dohledat základní informace.
- 3. JASNÝ PŮVOD JÍDLA**
Trhy jsou místem propojení spotřebitelů s farmáři a výrobci a nebo s lidmi, kteří s farmou spolupracují a znají ji. Přeborníci nemají na farmářských trzích co dělat. Dejte si pozor na prodejce, kteří o původu svých produktů nevědí téměř nic.
- 4. SORTIMENT A VZHLED**
Zaměřte se na sezónnost. Jahody v březnu, rajčata v květnu? Sherlock by měl zbystřit! Jak ovoce a zelenina vypadá? Dejte si pozor pokud je „vydrhnutá doběla“, příliš nabílskaná nebo velikostně jedna jako druhá. Naopak drobné zhojené vady, různé velikosti a tvary jsou dobrým znamením.
- 5. DŮVĚRYHODNOST**
Působí na vás prodejce nebo farmář důvěryhodně? Vypadá jako člověk, který pracuje každý den venku na poli? Je ošlehaný větrem a sluncem? Co jeho ruce? Dejte na svou intuici.
- 6. KVALITA**
Na trhu všichni očekáváme výrazně lepší kvalitu než v běžných obchodech. Pod kvalitou si ale každý představí něco jiného. Sherlockova desatera se zaměřují na ekologický způsob hospodaření, které přispívá ke zdraví půdy, krajiny, včelstů i lidí.
- 7. BIO CERTIFIKACE**
Certifikovaní ekofarmáři každoročně procházejí přísnou kontrolou ekologického hospodaření. Každý z nich by u sebe měl mít platný certifikát. Pokud hledáte prověřenou kvalitu, vsadte na bio.
- 8. MENŠÍ FARMY**
Ekologicky se dá hospodařit i na velkých farmách. Smyslem farmářských trhů je však kromě jiného podporovat menší rodinné farmy a výrobce. Proto jsou Sherlockovy tipy a doporučení zaměřeny právě na ně.
- 9. NESPĚCHEJTE**
Ptejte se postupně, při každém nákupu na jednu až dvě otázky. Poznamenejte si, co vás zaujalo nebo co byste si chtěli doma zjistit, např. jak se jmenují postřiky, které farmář používá, a jestli jsou opravdu ekologické.
- 10. PÁTREJTE PO PŮVODU VAŠEHO JÍDLA A BAVTE SE!**
Tím, co jíte, měníte svět.

Proč raději volit bio ovoce?

	SISPO / integrovaná produkce	BIO / ekologické zemědělství
Ochrana rostlin/ používání pesticidů	Z celkových cca 3 000 přípravků schválených v ČR celkem je pro používání v integrované produkci zakázáno zhruba 10 % .	Z celkových cca 3 000 přípravků schválených v ČR celkem je pro používání v EZ zakázáno zhruba 95 % .
Limity reziduí pesticidů	Povolený limit je až do výše 75% MLR /maximálního povoleného limitu reziduí daného pesticidu dle platné legislativy. Limity jsou výrazně vyšší než v ekologickém zemědělství.	Povolený limit je 0,01 mg/kg platné legislativy , tj. až 100x méně než MLR/ maximální povolený limit reziduí daného pesticidu.
Prodej	jde o běžně dostupné ovoce v maloobchodní síti, v řetězcích, dále na farmářských trzích, u on-line prodejců	bedýnkové e-shopy, prodej ze dvora, on-line prodejci, potravinové komunity, farmářské trhy
Pěstební plochy	v režimu SISPO je cca 61% z celkové výměry pěstebních ploch/ sadů v ČR	v ekologickém režimu je cca 23% z celkové výměry pěstebních ploch / sadů v ČR

Analýza zpracovaná Lovíme.bio – autorky Eva Čermáková a Andrea Hrabalová 2021

Jablka určená pro dětskou výživu

- jablka určená pro výrobu dětské výživy se pěstují v systému integrované produkce
- produkce musí splňovat přísná kritéria reziduí pesticidů, kdy limity jsou nastaveny stejně jako v ekologickém zemědělství
- v době sklizně musí být reziduální zbytek pesticidů nižší než 0,01 mg/kg
- zpracovatelé tolerují jakostně nižší znaky (drobnější plody, zhojená menší poškození, drobnější skvrnky strupovitosti apod.)
- **takto pěstovaná jablka ale bohužel nelze pro běžnou konzumaci nikde zakoupit**

vznikají už i u nás další potravinové iniciativy, které rozšiřují koncept KPZ

sociálně – environmentální
podnik

spolkový obchod Obživa

VÝDEJNA CHUTÍ

družstvo

Viktorína loca

spolek Hojnost

Kde hledat KPZ informace

- asociaceampi.cz
- kpzinfo.cz
- adresarfarmaru.cz
- kde lovime.bio

Jak být s KPZ v kontaktu

- KPZkoALICE - uzavřená skupina na Facebooku
- Zpravodaj ze světa živého zemědělství

At' kvetou další KPZ

Děkuji za pozornost

alena@asociaceampi.cz